

010000, Нұр-Сұлтан қ., Үкімет үйі

010000, город Нур-Султан, Дом Правительства

№

№ исх: 17-09/7383 дз от: 28.12.2021

№ вх.4759//17-09/7383дз от: 28.12.2021

Қазақстан Республикасы
Парламенті Сенатының
депутаттары
Р. Әбдікеревке,
С. Ершовқа

2021 жылғы 3 желтоқсандағы № 16-13-44 д/с

Құрметті депутаттар!

Балқаш көлінің жай-күйі жөніндегі мәселелерге қатысты депутаттық сауалыңызды қарап мынаны хабарлаймын.

Іле өзенін ұтымды пайдалануға қатысты Келісімді еліміздің мүддесіне сай келетіндей етіп одан әрі нысықтауға қатысты

Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы трансшекаралық өзендерді бірлесіп пайдалану және қорғау саласындағы қарым-қатынастар Қазақстан Республикасының Үкіметі және Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы трансшекаралық өзендерді пайдалану және қорғау саласындағы ынтымақтастық туралы келісімімен (2001 жылғы 12 қыркүйекте Астана қаласында қол қойылған) реттеледі.

Сонымен қатар, Трансшекаралық өзендерді пайдалану және қорғау саласындағы өзара іс-қимылдың басты механизмі 2003 жылы құрылған Қазақстан-Қытай Трансшекаралық өзендерді пайдалану және қорғау жөніндегі Бірлескен комиссиясы (бұдан әрі – Бірлескен комиссия) болып табылады.

Анықтама үшін: 2003-2021 жылдар аралығында Бірлескен комиссияның 18 отырысы өтті.

Қазіргі уақытта, Бірлескен комиссияның шеңберінде Қазақстан Республикасы және Қытай Халық Республикасы арасындағы трансшекаралық өзендердің суын бөлу туралы келісім жобасын (бұдан әрі – Жоба) пысықталуда. Жоба 31 баптан тұрады. Арнайы жұмыс тобының шеңберінде белсенді келіссөздер жалғасуда.

2021 жылғы 26 қарашада бейнеконференция форматында өткен Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы ынтымақтастығы жөніндегі

Комитеттің 10-шы отырысы шеңберінде трансшекаралық өзендерді пайдалану және қорғау саласындағы ынтымақтастықты нығайту туралы уағдаластыққа қол жеткізді. Бұл ретте, тараптар Бірлескен комиссия механизмі шеңберінде су ресурстарына деген құқықты, даму мүдделерін және экожүйелерді сақтауды кешенді түрде ескере отырып, Жобаны келісу жұмыстарын белсендету туралы ортақ шешімге келді.

Балқаш көлін келешегі үшін сақтау бойынша нақтыланған арнайы жоспар әзірлеп, көлге қатысты кешенді, терең зерттеулер жүргізе отырып, экологиялық қауіп төуекелі деңгейін анықтауға қатысты

Ағымдағы жылы Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігі Алматы, Жамбыл және Қарағанды облыстарының әкімдіктерімен бірлесіп, Балқаш көлін сақтау мақсатында кешенді іс-шараларды қабылдау үшін «Балқаш көлін сақтау жөніндегі арнайы жоспарды» (бұдан әрі – Арнайы жоспар) әзірледі және бекітті.

Арнайы жоспарда көзделген шараларды іске асыру Балқаш көлінің тұрақты деңгейін қамтамасыз ету үшін қажетті кепілді жерүсті ағынын ұстап тұруға мүмкіндік береді.

Арнайы жоспардың нысаналы индикаторлары мен нәтижелер көрсеткіштері «Жасыл Қазақстан» ұлттық жобасында Балқаш көлін сақтау жөніндегі іс-шаралармен декомпозицияланатын болады.

Сондай-ақ, 2016 жылдан бастап 2018 жылға дейінгі кезеңде География және су қауіпсіздігі институтының мамандарымен Көлдер атласы әзірленді. Зерттеу мақсаты Қазақстан көлдері қорының картографиялық-талдамалық базасы деректерін құру болды, тақырыптық бағыттар инвентаризациялық және бағалау карталарының жинағынан тұрады: су-ресурстық, гидрохимиялық және токсикологиялық жағдайы, көлдердің гидробиологиялық, туристік-рекреациялық және сауықтыру ресурстық әлеуеті, өнеркәсіпті және ауыл шаруашылығын сумен жабдықтау мақсатында оны пайдалану, балық шаруашылығын жүргізу, рекреация, туризм мен бальнеологияны дамыту.

Өз кезегінде Көлдер атласын әзірлеу Қазақстан Республикасын әлеуметтік-экономикалық дамытуды стратегиялық жоспарлаудың негізгі ғылыми негіздемесі, оны ұлттық, су және экологиялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету болып табылады.

Көлге құйылатын су мөлшерін арттырып, үнемдеу үшін Іле өзеніне салынған гидромелиоративтік жүйелерді қайта жаңарту мен суарудың заманауи технологияларын енгізуді, сондай-ақ көлді ластап отырған өнеркәсіптік кәсіпорындардың зиянды төгінділерін қысқарту бойынша қажетті шараларды қабылдауға қатысты

Өзен арқылы көлге құйылатын су мөлшерін арттыру және үнемдеу үшін ирригациялық инфрақұрылымды қалпына келтіру, жаңарту және гидротехникалық құрылыстарға реконструкция жұмыстарын жүргізу, сондай-ақ суарудың су үнемдеу технологияларын енгізу және ылғал сүйгіш дақылдар алаңдарын қысқарту бойынша жұмыстарын жүргізу жоспарланған. Қазіргі уақытта, Арнайы жоспарды іске асыру мақсатында тиісті іс-шаралар жүргізілуде.

2021 жылғы 2 қаңтардағы Қазақстан Республикасының Экология кодексінің (бұдан әрі – Экология кодексі) (418 - баптың 10-тармағы) негізінде IV санаттағы объектілерге жатқызылған объектілер операторлары алған қоршаған ортаға эмиссияларға рұқсаттардың, эмиссиялар нормативтерінің қолданылуы 2021 жылғы 1 шілдеден бастап тоқтатылды, III санаттағы объектілер бойынша қоршаған ортаға әсер ету туралы декларация берілген күннен бастап тоқтату жоспарлануда.

Осылайша, берілген лимиттердің көлемі айтарлықтай өзгереді. Жаңа Экология кодексінің ережелері табиғат пайдалануды реттеудің өзге де әдістерін көздейді.

Сонымен қатар, Қазақстан Республикасының Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігінің «Қазгидромет» республикалық мемлекеттік кәсіпорны Алматы (3 тұстама) және Қарағанды (17 тұстама) облыстарының аумағында тұрақты түрде Балқаш көлінің жер үсті сулары сапасына мониторинг жүргізілетінін хабарлаймыз.

Алынатын су сынамаларында жер үсті суларын зерттеу кезінде 52 физика-химиялық сапа көрсеткішіне дейін анықталады: температура, қалқыма заттары, мөлдірлік, сутегі көрсеткіші, ерітілген оттегі, 5 тәулік ішінде оттегінің биохимиялық тұтынылуы, оттегінің химиялық тұтынылуы, тұз құрамының басты иондары, биогендік және бейорганикалық заттар, органикалық заттар (мұнай өнімдері, фенолдар), ауыр металдар.

Гидробиологиялық көрсеткіштер бойынша жер үсті суларының сапасы жағдайына мониторинг Қарағанды облысының аумағындағы Балқаш көлінде 15 тұстамада өткізілуде. Су сапасы фитопланктон, зоопланктон, перифитон және бентос бойынша анықталады, сондай-ақ биотестілеу өткізіледі (судың қатты токсинделгені анықталады).

Сонымен бірге, Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 12 қазандағы №731 қаулысымен бекітілген «Жасыл Қазақстан» ұлттық жобасында экологиялық жағдайды жақсартуға және су мөлшерінің шығынын үнемдеуге арналған тиісті іс-шаралар қарастырылған.

Жоғарыда айтылғанды ескере отырып, Қазақстан Республикасының Үкіметі депутаттық сауалда көтерген ұсыныстарыңызды қолдайтынын және аталған мәселелерді шешуге бағытталған жұмыстарды жалғастыратынын хабарлайды.

А. Мамин